

ANALÝZA

16. 2. 2024

Počet pracujících s nižším vzděláním roste

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil – 4. čtvrtletí 2023

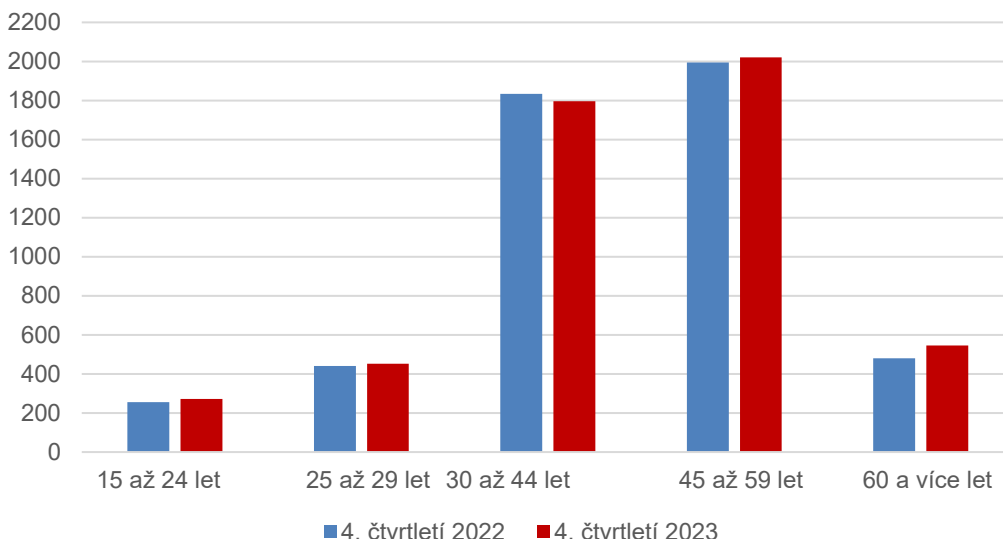
Celková zaměstnanost meziročně vzrostla o 81,2 tis. osob. Počet nezaměstnaných osob podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) vzrostl o 21,1 tis. a počet ekonomicky neaktivních 15letých a starších se snížil o 15,2 tis.

Zaměstnanost

Průměrný počet zaměstnaných, očištěný od sezónních vlivů, ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023 klesl o 1,7 tis. osob.

Počet pracujících ve věku 15 a více let meziročně vzrostl o 81,2 tis., tj. o 1,6 % na 5 087,5 tis. Za tímto nárůstem stojí především přírůstek pracujících mužů. Jejich počet byl meziročně vyšší o 44,4 tis. Výrazně se zvýšil počet pracujících ve věku 45 a více let, jichž přibylo 92,1 tis., nezanedbatelný byl i nárůst pracujících ve věku 15-29 let, kterých meziročně přibylo 27,7 tis. Ve věkové kategorii 30-44 let byl zaznamenán meziroční pokles počtu pracujících o 38,6 tis.

Graf 1: Počet pracujících v NH a jejich struktura podle věkových skupin (v tis).

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

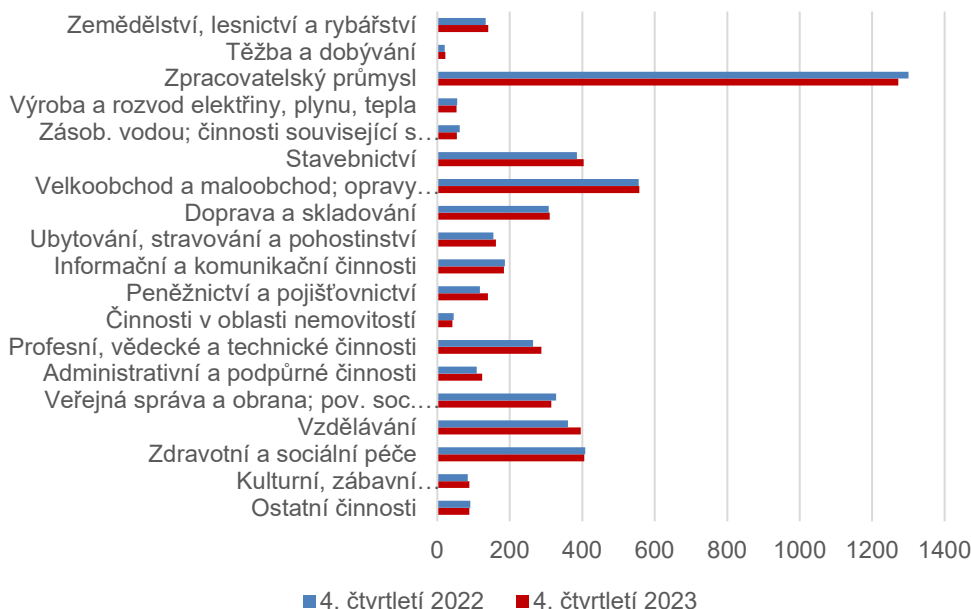
Počet **zaměstnanců** vzrostl o 42,1 tis. osob. **Počet podnikatelů** (sebezaměstnaných bez neplacených rodinných příslušníků) se zvýšil o 52,5 tis. Za celkovým nárůstem stojí zvýšení počtu

ANALÝZA

podnikatelů bez zaměstnanců (pracujících na vlastní účet), a to o 53,8 tis. Počet **podnikatelů se zaměstnanci** (zaměstnavatelů) stagnoval (pokles o 1,3 tis.).

Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvových sekcích byl podle údajů za 4. čtvrtletí 2023 v ČR rozdílný¹⁾. V **primárním sektoru** zemědělství, lesnictví a rybnářství počet pracujících meziročně vzrostl o 7,1 tis. na 140,7 tis. V **sekundárním sektoru** průmyslu a stavebnictví byl zaznamenán mírný pokles v počtu pracujících, jejich počet klesl o 18,0 tis. na 1 804,4 tis. V **terciárním sektoru** služeb celková zaměstnanost meziročně stoupla o 92,0 tis. na 3 142,4 tis. V tomto sektoru se zvýšil zejména počet pracujících osob v sekci vzdělávání o 35,8 tis. a dále také v sekci profesní, vědecké a technické činnosti o 22,8 tis. osob. Některé sekce naopak zaznamenaly pokles počtu pracujících osob, ve veřejné správě a obraně, povinném sociálním zabezpečení počet pracujících klesl o 13,6 tis. osob.

Graf 2: Počet pracujících v národním hospodářství dle odvětví (v tis.)

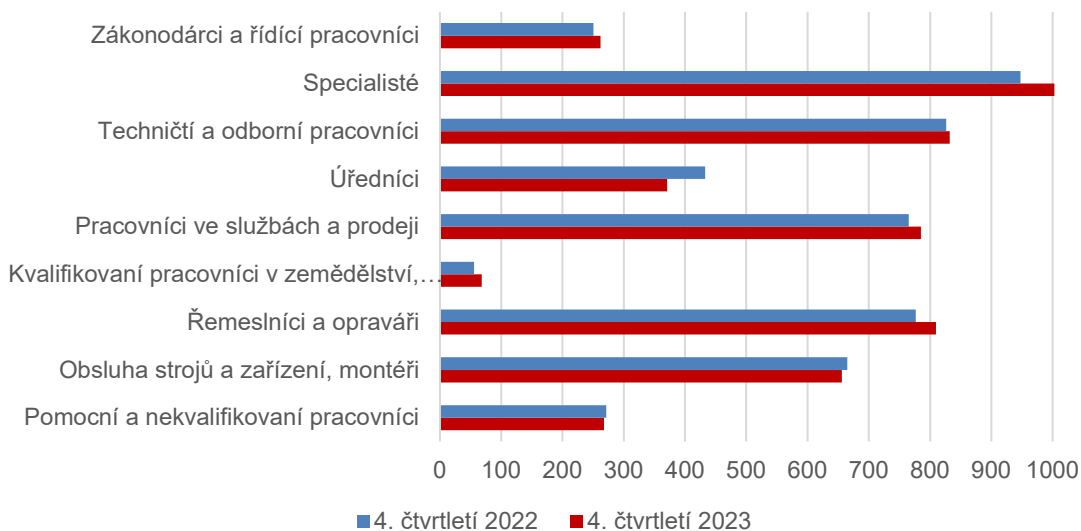
Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Souběžně se změnami v odvětvové struktuře proběhly změny v profesní skladbě pracujících. **Podle Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO** se nejvíce zvýšil počet pracujících v hlavní třídě specialisté (o 68,5 tis.) a ve třídě řemeslníci a opraváři (o 32,7 tis.). Naopak k největšímu poklesu došlo ve třídě úředníci (o 61,9 tis.).

¹⁾ Údaje za odvětvové sekce mohou být ovlivněny metodikou Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Šetření pokrývá pouze osoby bydlící v bytech; nejsou zjišťovány údaje za osoby v hromadných ubytovacích zařízeních, ve kterých jsou často ubytováni cizí státní příslušníci.

ANALÝZA

Graf 3: Počet pracujících v národním hospodářství dle klasifikace zaměstnání (v tis.)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

S těmito změnami ve struktuře zaměstnanosti souvisí i trend vývoje počtu pracujících podle dosaženého stupně vzdělání. K největšímu nárůstu došlo u pracujících se **základním vzděláním** o 32,0 tis. na 237,8 tis. Počet pracujících se **středním vzděláním bez maturity** se zvýšil o 26,9 tis. na 1 611,2 tis. osob. Počet zaměstnaných osob se **středním vzděláním s maturitou** vzrostl o 19,9 tis. na 1 856,8 tis. Počet pracujících s **terciárním vzděláním** se meziročně téměř nezměnil (nárůst o 2,5 tis. na 1380,5 tis. osob).

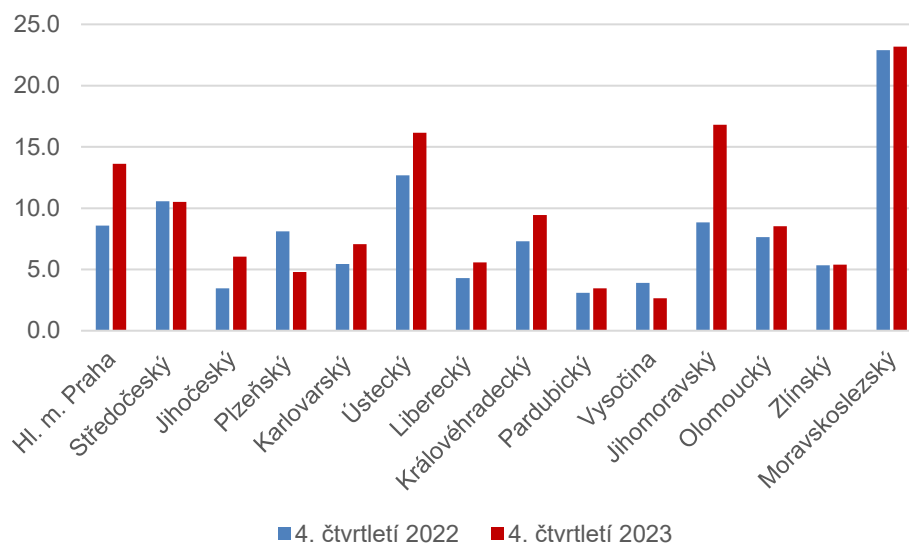
Míra zaměstnanosti (podíl počtu pracujících osob ve skupině 15–64letých) se ve 4. čtvrtletí 2023 v porovnání se stejným obdobím minulého roku nezměnila a zůstala na 75,4 %. U mužů se snížila o 0,8 p. b. na 81,5 %, u žen vzrostla o 0,7 p. b. na 68,8 %.

ANALÝZA

Nezaměstnanost

Průměrný počet nezaměstnaných osob podle metodiky ILO²⁾, očištěný od sezónních vlivů, ve 4. čtvrtletí 2023 v porovnání s 3. čtvrtletím 2023 vzrostl o 5,3 tis.

Graf 4: Počet nezaměstnaných v krajích ČR (v tis.)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

V celkovém **počtu nezaměstnaných** ve věku 15 a více let meziročně došlo k nárůstu. Počet nezaměstnaných stoupl o 21,1 tis. na 133,2 tis. osob. Konkrétně se jednalo především o nárůst nezaměstnaných žen o 12,4 tis. na 71,0 tis. Počet nezaměstnaných mužů vzrostl o 8,7 tis. na 62,2 tis.

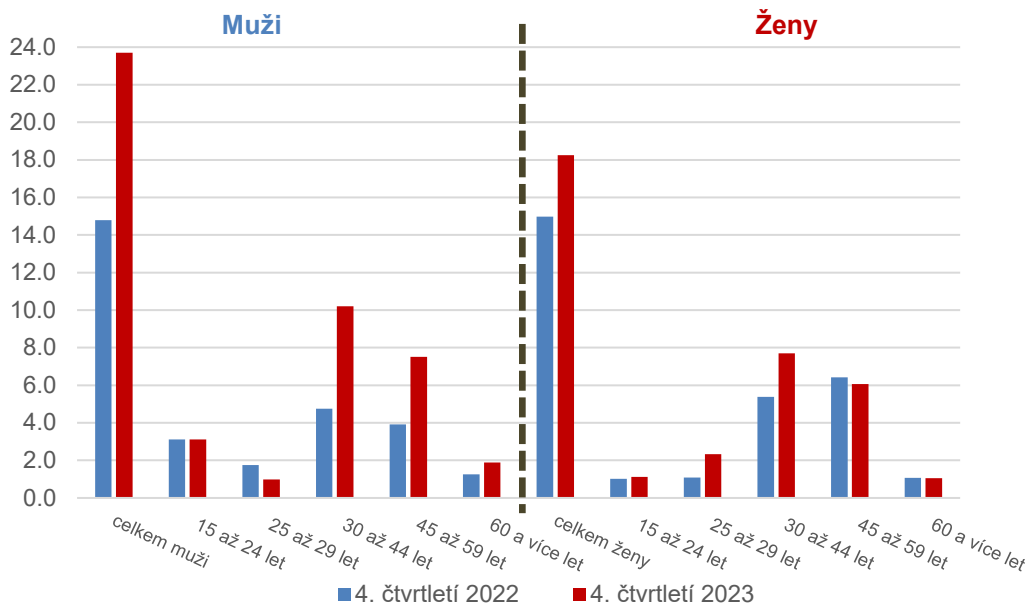
Nejvíce nezaměstnaných přibýlo v Jihomoravském kraji (o 8,0 tis.) a v Praze (o 5,0 tis.).

Přibýlo i **nezaměstnaných jeden rok a déle**, u nichž se meziročně celkově počet zvýšil o 12,2 tis. a dosáhl 42,0 tis. osob. Dlouhodobě nezaměstnaných mužů meziročně přibýlo o 8,9 tis., počet dlouhodobě nezaměstnaných žen ve 4. čtvrtletí 2023 byl proti stejnému období roku 2022 vyšší o 3,3 tis.

²⁾ Za **nezaměstnané** jsou podle definice ILO považovány osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů. Tato metodika je jednotná pro všechny členské země EU a poskytuje mezinárodně srovnatelné údaje. Je třeba vzít v úvahu skutečnost, že definice nezaměstnaných podle ILO se liší od definice uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce Ministerstva práce a sociálních věcí.

ANALÝZA

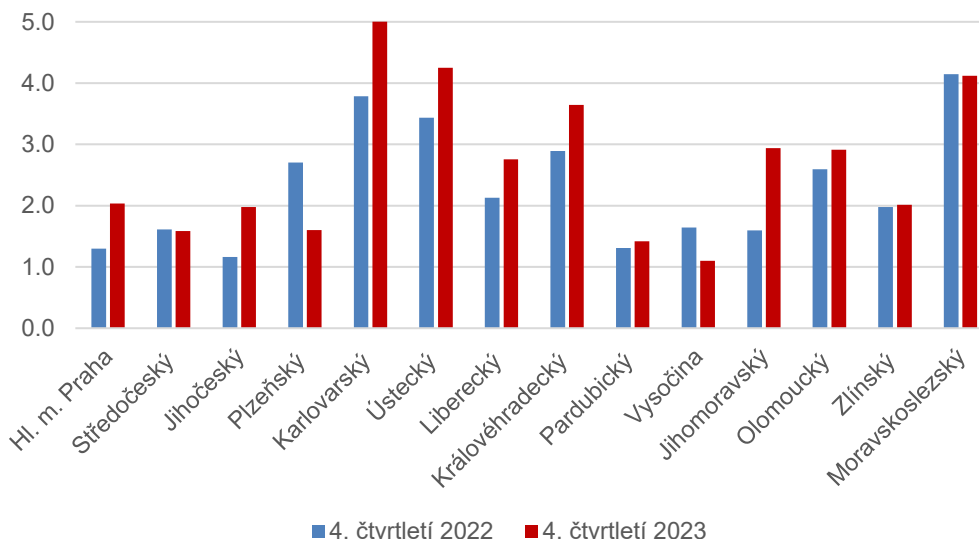
Graf 5: Počet dlouhodobě nezaměstnaných (1 rok a více) a jejich věková struktura (v tis.)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Obecná míra nezaměstnanosti podle definice ILO ve věkové skupině 15–64letých (podíl nezaměstnaných na pracovní síle, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných) se meziročně zvýšila o 0,4 p. b. Míra nezaměstnanosti ve 4. čtvrtletí roku 2023 byla 2,6 % a ve stejném období předchozího roku činila 2,2 %.

Graf 6: Míra nezaměstnanosti 15–64letých v krajích ČR (v %)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

ANALÝZA

Z **regionálního pohledu** byla obecná míra nezaměstnanosti 15–64letých nejvyšší v Karlovarském (5,1 %), Ústeckém (4,3 %) a Moravskoslezském kraji (4,1 %). Nejvíce míra nezaměstnanosti meziročně klesla v kraji Plzeňském (o 1,1 p. b. na 1,6 %). Nejnižší míru nezaměstnanosti v rámci Česka měl Kraj Vysočina (1,1 %).

Ekonomická neaktivita

Počet osob ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let byl meziročně nižší o 15,2 tis. a rovnal se hodnotě 3 444,5 tis. Neaktivních žen ubylo o 13,5 tis., neaktivních mužů bylo o 1,7 tis. méně než před rokem.

V rámci výběrového šetření jsou zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají, a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Ve 4. čtvrtletí roku 2023 činil jejich počet 81,1 tis. osob, tj. o 34,3 tis. více než ve stejném období roku 2022. Relativně vysoký je počet osob, které by chtěly pracovat, ale nemohou ihned nastoupit do případného zaměstnání. Nejpozději do 14 dnů je totiž schopno nastoupit jen 14,1 tis. osob.

Metodická změna ve VŠPS

Od 2. čtvrtletí 2023 došlo k [avizované metodické změně v systému vážení a dopočtů](#). Při použití starých vah by míra zaměstnanosti osob ve věku 15–64 let činila ve 4. čtvrtletí 2023 76,5 %, přitom míra zaměstnanosti žen by byla 70,7 % a mužů 82,0 %. Míra nezaměstnanosti osob ve věku 15–64 let by při použití starých vah činila 2,6 %, u žen by činila míra nezaměstnanosti 3,1 %, u mužů 2,2 %. Počet ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let by byl 3 427,7 tis. (1 367,2 tis. mužů a 2 060,4 tis. žen). Absolutní počty pracujících a nezaměstnaných při použití nového systému vážení a dopočtů klesly a počet neaktivních mírně vzrostl. Míra zaměstnanosti se tedy mírně snížila. Míra nezaměstnanosti zůstala při použití starých i nových vah totožná.

Poznámka:

Přepočet na stejnou strukturu obyvatelstva

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) se provádí ve vybraných bytových domácnostech. V rámci šetření nejsou zahrnuta hromadná ubytovací zařízení. Zjištěné údaje byly převáženy na populaci ČR na základě výsledků statistiky obyvatelstva ke konci daného roku a od populačních úhrnů demografické statistiky byly odečteny odhady počtu osob bydlících mimo soukromé domácnosti.

Autoři:

Ing. Marta Petráňová, tel.: 274 054 357, e-mail: marta.petranova@czso.cz

Ing. Gabriela Stražilová, tel.: 567 109 071, e-mail: gabriela.strasilova@czso.cz

Oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí